

Nadere toelichting op de beantwoorde vragen over het cultuurbeleid, gesteld tijdens de oordeelsvormende raad d.d. 8 april 2025

Gemeentebelangen

Invulling preventie

Wetenschappelijk onderzoek laat zien dat deelname aan cultuur – in welke vorm dan ook – positief bijdraagt aan onze gezondheid en ontwikkeling. Het versterkt motorische, cognitieve en mentale vaardigheden en draagt bij aan het tegengaan van eenzaamheid, het bieden van zingeving en het bevorderen van sociale samenhang. Toegang tot cultuur is daarmee geen luxe, maar een belangrijk onderdeel van preventie binnen het sociaal beleid.

Wat gaan de inwoners merken en hoe gaan we communiceren?

Inwoners gaan merken dat cultuur zichtbaarder, toegankelijker en dichterbij komt. Ze krijgen meer mogelijkheden om mee te doen – of dat nu is door het bezoeken van een voorstelling, het volgen van een workshop, of het zelf organiseren van iets in hun eigen kern. We maken het eenvoudiger om te weten wat er te doen is, waar en voor wie.

We zetten in op het verlagen van drempels: wie om praktische redenen niet mee kan doen, krijgt ondersteuning. Denk aan vervoer, toegankelijkheid of financiële belemmeringen. Daarnaast stimuleren we meer samenwerking tussen scholen, verenigingen en lokale aanbieders, waardoor activiteiten ook beter aansluiten op wat mensen nodig hebben. Dorpshuizen, bibliotheken en scholen blijven belangrijke ontmoetingsplekken voor cultuur.

Wat inwoners concreet kunnen merken:

- Cultuuractiviteiten in de eigen buurt of kern
- Meer aanbod voor kinderen en jongeren op en rond school
- Toegankelijker en zichtbaarder aanbod via lokale communicatie
- Ondersteuning bij deelname, ook als het lastig is (bijv. vervoer, geld, digitale hulp)
- Aansluiting op andere thema's: welzijn, toerisme, erfgoed en taalontwikkeling

Hoe communiceren we dit met inwoners?

- Via bibliotheken, scholen, dorpshuizen en lokale media maken we bekend wat er te doen is.
- De cultuurcoach en de kernverbinder cultuur spelen hierin een actieve rol: zij gaan ook persoonlijk het gesprek aan met inwoners, verenigingen en organisaties.
- We maken gebruik van bestaande netwerken in de dorpen én richten lokale communicatiecampagnes in om inwoners te betrekken en uit te nodigen.
- We nodigen mensen actief uit om zelf initiatief te nemen – en bieden daarbij ondersteuning en advies. Het vrijwilligerssteunpunt wordt hierbij ook ingezet.

Dit beleid is niet van het gemeentehuis alleen – het is iets wat we samen met inwoners bouwen, stap voor stap. We nodigen kortom alle inwoners uit om deel te nemen aan een bruisend cultureel leven in onze gemeente.

Waarom niet alle basisscholen?

Afgelopen jaar hebben wij niet stilgezeten en hebben meer scholen zich aangesloten aan het

programma Cultuur met Kwaliteit en wordt dit programma, op een school na, bij alle scholen aangeboden.

Hoe wordt muziekles uitgediept?

Muziekonderwijs is een belangrijk aandachtspunt binnen het cultuurbeleid. Het draagt bij aan de brede ontwikkeling van kinderen én aan een levendig cultureel klimaat in de gemeente. We sluiten aan bij de landelijke normen voor muziekonderwijs, maar gaan nadrukkelijk verder: samen met de lokale muziekverenigingen verkennen we hoe we muzieklessen structureel kunnen versterken. Denk aan workshops, kennismakingslessen en nauwere samenwerking tussen scholen en verenigingen.

Het nieuwe beleid maakt het eenvoudiger om zulke initiatieven een plek te geven binnen het onderwijs. Waar mogelijk én gewenst, streven we naar een duurzame plek voor muziek in het lesprogramma – met betrokkenheid van het lokale culturele veld.

Toelichting op de kostenontwikkeling t.o.v. de raming in de startnotitie

De bedragen die in het raadsvoorstel worden genoemd zijn gebaseerd op ramingen uit de startnotitie en aangevuld met actuele kennis over fte-kosten. Op onderdelen zijn de kosten naar beneden bijgesteld dankzij nieuwe kansen in de uitvoering, waaronder betere samenwerking en bundeling van krachten.

In de startnotitie werd voor pakket niveau 2 – *Bouwen in de basis* – een bedrag van € 227.500 aan meerkosten geraamd bovenop de kosten van pakket 1 – *Betrouwbare overheid* – van € 251.692. De bedragen zijn cumulatief. Voor de uitvoering van pakket 2 werd in totaal dus € 479.192 geraamd.

We kunnen ambitieniveau 2 echter voor een lager bedrag uitvoeren, te weten € 250.000 structureel en € 75.000 incidenteel (waarvan € 150.000 structureel reeds in de begroting is verwerkt). Dat komt door de mogelijkheden die ontstaan binnen de regionale samenwerking met de Provincie Gelderland, via de “Subsidieregeling Culturele infrastructuur en cultuur- en erfgoedparticipatie” (zgn. Cultureel erfgoed pact).

Deze nieuwe regeling is in december 2024 vastgesteld voor de periode 2025–2027. Gelderse regio's kunnen vanaf 2025 opnieuw subsidie aanvragen en dit wordt ook gedaan. De regeling is royaal: boven op de matching komt een aanvullende gift ter hoogte van het ingelegde bedrag. Concreet betekent dit dat wanneer de gemeente € 15.000 inlegt, gemeente Buren jaarlijks voor € 40.000 aan ondersteuning ontvangt.

De regiogemeenten werken met een uitvoeringsplan dat nauw aansluit op de doelen uit het gemeentelijke cultuurbeleid. Onderwerpen als cultuureducatie voor jeugd en jongeren, participatie, behoud van erfgoed (bijvoorbeeld musea), en het inzetten van cultuur binnen recreatie, toerisme en het sociaal domein (bijvoorbeeld voor ouderen en kwetsbare inwoners) staan daarin centraal.

Opvallend is dat ook de ondersteuning van verenigingen, zoals in de afgelopen jaren, in het nieuwe pact wordt voortgezet. Daarmee blijft de gezamenlijke muzikale uitvoeringspraktijk behouden.

De inzet van een kernverbinder cultuur wordt gezien als een belangrijke impuls om verbindingen tussen beleid, inwoners en organisaties verder te versterken.

Het pact biedt ruimte om vrijwilligersinitiatieven te versterken. Het richt zich op cultuurparticipatie en het versterken van de culturele infrastructuur, waarbij samenwerking met lokale organisaties en vrijwilligers centraal staat. Ook projecten die inwoners actief betrekken vallen hieronder, wat indirect initiatieven als Buren Beweegt! kan ondersteunen.

Tot slot biedt de royale provinciale regeling aanvullende mogelijkheden. Deze konden in de oorspronkelijke startnotitie nog niet worden meegenomen. Er liggen kansen op versterking binnen het sociaal domein, talentontwikkeling en verbetering van geografische bereikbaarheid — bijvoorbeeld met een plan voor een ‘kunstbus’.

Informatiebijeenkomst raad

De raad wordt eind mei of begin juni 2025 uitgenodigd voor een gezamenlijke informatiebijeenkomst over de resultaten van het huidige regionale Cultuur- en Erfgoedpact. Dit pact is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Buren, Culemborg, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, Maasdriel en de provincie Gelderland. Het doel is het versterken van cultuur en erfgoed in de regio door kennisdeling, afstemming van beleid en gezamenlijke programmering. Het huidige pact wordt binnenkort verlengd met dezelfde deelnemende partijen. De bijeenkomst wordt georganiseerd door de uitvoerende partijen en vindt plaats in het Flipje Museum in Tiel.

Tussentijdse update

Om de gemeenteraad goed in staat te stellen de uitvoering te volgen, komt het college jaarlijks met een verantwoording. Deze bevat niet alleen cijfers, maar ook een verslag van de voortgang. Zowel kwantitatieve als kwalitatieve gegevens worden opgenomen, zodat duidelijk wordt in hoeverre de gestelde doelen zijn bereikt.

Waarom is het beleids-en beheerplan nog niet uitgevoerd?

In gemeente Buren bevinden zich kunstwerken in de openbare ruimte die eigendom zijn van de gemeente. Deze kunstwerken zijn onderdeel van het cultureel landschap en dragen bij aan de identiteit en beleving van de openbare ruimte.

De gemeenteraad heeft op 20 mei 2020 besloten dat er een beleids- en beheerplan voor deze civiele kunstwerken – in de nota aangeduid als “artistieke objecten” – moet worden opgesteld. Tot op heden is dit plan nog niet gerealiseerd vanwege beperkte capaciteit om de inbreng van inwoners vorm te geven. Met het huidige cultuurbeleid is het opstellen van dit plan opnieuw geagendeerd, met als doel afronding uiterlijk in 2027. Met dit beleid borgen we ook de opgave om dit beheerplan te realiseren.

In de nieuwe cultuurnota is daarom opgenomen dat de gemeente:

- zich middels participatie laat adviseren door inwoners en deskundigen omtrent het beheerplan. De kernverbinder heeft hierin een rol;
- een beheerplan opstelt voor bestaande en nieuwe kunstwerken in de openbare ruimte;
- en streeft naar afronding van dit plan uiterlijk eind 2027.

Gaan wij terug naar het oude subsidiebeleid?

We keren niet terug naar het oude subsidiebeleid. De kaders en doelstellingen in dit beleid zijn helder: subsidies worden toegekend aan activiteiten die bijdragen aan educatie, bereikbaarheid, toegankelijkheid, samenwerking met andere beleidsterreinen of aan initiatieven van samenwerkende organisaties.

Binnen deze kaders worden beleidsregels opgesteld voor subsidieverlening.

Een gemeentelijke subsidiemogelijkheid maakt het bovendien mogelijk om landelijke cofinancieringsregelingen te benutten, waardoor de impact van gemeentelijke middelen wordt vergroot en er meer maatschappelijk resultaat wordt behaald.

Gaan we cultuurachterstand inhalen?

Spreeken van een 'cultuurachterstand' doet geen recht aan de werkelijkheid. Er is cultuur in onze gemeente — en dat is de afgelopen jaren ook duidelijk gebleken. Wel is tijdens de ronde tafel gesprekken brede zorg uitgesproken over de toekomst van het culturele veld zónder verdere ondersteuning van de gemeente. Met dit beleid wordt gehoor gegeven aan de signalen en verzoeken die daaruit naar voren zijn gekomen. Het versterkt wat er al is en biedt perspectief voor de toekomst.

Hoe worden de vrijwilligers binnen de culturele sector ondersteund?

Binnen het cultuurbeleid van gemeente Buren vormen vrijwilligers de ruggengraat van het culturele leven in de kernen. Hun inzet bij verenigingen, evenementen, erfgoed en voorzieningen is onmisbaar. In ambitieniveau *Bouwen aan de basis* is hun ondersteuning dan ook een belangrijk aandachtspunt. Uiteraard sluiten we aan op het recent door de raad vastgestelde beleid omtrent ondersteuning vrijwillige inzet. Concreet gebeurt dat op de volgende manieren:

- Via de cultuurcoach: ondersteunt instellingen, scholen én vrijwilligers bij activiteiten en samenwerking.
- Via kerngericht werken: de kernverbinder cultuur (bij toekenning van het incidentele budget) legt lokaal contact met inwoners en vrijwilligers. Deze persoon fungeert als aanspreekpunt, verbinder en ondersteuner van het culturele veld in de dorpen.
- Deskundigheidsbevordering: Deskundigheidsbevordering: er is ruimte in het uitvoeringsbudget om vrijwilligers te helpen bij thema's als subsidieaanvragen, organisatiekracht of inclusieve programmering – al dan niet in samenwerking met partners zoals het Vrijwilligerssteunpunt Buren Beweegt of Cultuur Oost.
- Zichtbaarheid: samen met vrijwilligers werken we aan betere communicatie, wat hun inzet versterkt en nieuwe aanwas aantrekt.

Kortom: het beleid zet in op ondersteuning op maat – dichtbij, praktisch en gericht op versterking van de bestaande energie in de dorpen.

VVD

Voldoet het beleid in het geheel aan bouwen aan de basis?

'Bouwen aan de basis' (ambitieniveau 2) gaat verder dan het borgen van lopende verplichtingen zoals cultuureducatie, laaggeletterdheid (Taalhuis) en regionale samenwerking. Het richt zich op het versterken van de culturele infrastructuur, inclusief

structurele aandacht voor zowel materieel als immaterieel erfgoed, zoals lokale geschiedenis, tradities en activiteiten rondom Open Monumentendag.

Voldoet de wethouder hiermee aan de toezegging van haar voorganger?

Het college heeft in de Kadernota 2025 een bedrag van € 150.000 structureel opgenomen voor het cultuurbeleid. Dit vooruitlopend op het nieuwe beleid, om in ieder geval in de tweede helft van 2025 te kunnen voorzien in een aantal lopende verplichtingen. Dit betreft onder meer cultuureducatie, waarbij leerjaren niet lopen van januari tot december, maar van augustus tot juli.

Wethouder Bettink heeft daarbij toegezegd met de raad in gesprek te gaan over een ingroeipad. In het beleid is dit ingroeipad op ambitieniveau 2 – *Bouwen aan de basis* – uitgewerkt in een incidenteel en een structureel deel. Via de kadernota 2026 wordt het resterende budget aan de raad voorgelegd, dat benodigd is om aan ambitieniveau 2 uitvoering te geven.

Waarom geen begrotingswijziging?

Zoals uit het eerdere antwoord blijkt, kunnen de lopende verplichtingen met het ter beschikking gestelde budget voor 2025 worden gedekt. Een uitbreiding naar een groter ambitieniveau kan in dit scenario in een integrale afweging bij de kadernota 2026 worden gemaakt.

Indien de raad anders besluit dan voorgesteld, dan zal er een wijziging / afschaling in het beleid moeten worden doorgevoerd en komen wij er bij u op terug.

PCG

Samenwerken met samenleving

Uit de gesprekken met organisaties kwam duidelijk een zorg naar voren, maar minstens zo opvallend was de kracht die zij laten zien. Velen draaien al jarenlang zelfstandig, zonder extra ondersteuning — en sommigen bloeien zelfs. Het beleid bouwt voort op die kracht en biedt ondersteuning waar dat nodig is.

D66

Overlap tussen vrijwilligersbeleid en kerngericht werken

Binnen het algemene vrijwilligersbeleid werken we samen met de bestaande ondersteuning, maar voegen we in het kader van cultuur iets extra's toe: een kernverbinder cultuur — iemand met specifieke kennis van het culturele veld, met ervaring in de praktijk, oog voor lokale verschillen en de vaardigheden om het culturele aanbod toegankelijk te houden én te versterken.

Wat krijgen wij echt niet?

Wij kunnen veel doen met dit beleid en de middelen. Tegelijk is het goed om helder te zijn: dit beleid richt zich primair op de gemeentelijke kerntaken, zoals beschreven in bijlage 2 van de nota. Het is niet in de eerste plaats bedoeld voor de professionele cultuursector. Dat betekent echter niet dat deze sector geen rol speelt of geen positieve effecten zal ervaren. De kern van het beleid is gericht op de versterking van de gemeenschap en haar inwoners. Want cultuur is – en blijft – van en voor iedereen.

Lukt het om dit te realiseren / faciliteren zonder zelf pandeigenaar te zijn?

Kunst- en cultuurbeoefening staat los van locaties en gebouwen. Culturele activiteiten vinden plaats op uiteenlopende plekken – van openluchttheater tot tentoonstellingen op verrassende locaties. Sommige activiteiten stellen wel specifieke eisen aan ruimte of akoestiek, zoals muziek vanwege geluidsoverlast, of exposities die vragen om een toegankelijke en sfeervolle omgeving. Juist hier ligt de kracht van creativiteit en samenwerking. Passende oplossingen vragen om inventiviteit van aanbieders én een faciliterende rol van de gemeente. Dit beleid biedt daar ruimte voor en sluit ondersteuning niet uit waar dat nodig is.

GALA gelden vallen weg. Wat is het effect?

Juist omdat incidentele budgetten weg zullen vallen, willen we met dit beleid de belangrijkste culturele opgaven en structuren borgen.

PvdA/GroenLinks

Waarom een jaar tussen de startnotitie en het voorleggen van het beleid?

Het proces heeft meer tijd in beslag genomen dan aanvankelijk gewenst. Dat had deels te maken met praktische omstandigheden in de uitvoering, maar ook met de wisseling van wethouder in deze periode. Bij een zorgvuldig beleidsproces hoort afstemming met betrokken partijen, en die zorgvuldigheid kost tijd. We hopen dat dit terug is te zien in de kwaliteit in het voorliggende voorstel.

Wat gaan wij doen in 2025 en 2026?

In 2025 richten we ons op het borgen van het educatieprogramma voor de toekomst, het verstevigen van de regionale samenwerking en het verankeren van het Provinciaal Cultuurpact. Daarbij koppelen we de doelstellingen uit de uitvoering nadrukkelijk aan lokale organisaties.

Daarnaast kan – mits uw raad akkoord gaat met de financiële voorstellen behorend bij dit beleid – ook het programma van het Taalhuis worden geborgd. Tevens kan een start worden gemaakt met de opbouw van een steunstructuur voor culturele organisaties.

In 2026 willen we, opnieuw onder voorbehoud van beschikbare middelen, vol inzetten op de uitvoering van het kerngericht werken.

Waarom pas uitvoeringsplannen na vaststelling van beleid?

De voorliggende nota bevat naast (strategisch) beleid ook enkele doorkijkjes naar de uitvoering ervan. Een volledige uitvoeringsagenda ligt nu echter niet voor. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering en zal de gemeenteraad uiteraard via de gebruikelijke route hierin meenemen en verantwoording afleggen. Daarbij wordt ook aandacht besteed aan de meting van effecten.

Hoewel het mooi zou zijn om al binnen een jaar resultaten te zien, is het realistischer dat structurele effecten zich pas op langere termijn laten zien.

De verdere uitwerking per kern of samenwerkingsverband omvat:

- Concrete acties per beleidsdoel

- Heldere tijdlijnen en prioriteiten
- Duidelijke verantwoordelijkheden
- Verkenning van financiering en cofinanciering

Kracht van de samenleving

Ondanks beperkte steun vanuit de gemeente in de afgelopen tien jaar is het culturele veld blijven bestaan — en soms zelfs gegroeid. Tijdens de ronde tafel gesprekken werd brede zorg uitgesproken over de toekomst zonder ondersteuning. Dat onderstreept het belang van gerichte investering. Er is energie, betrokkenheid en wilskracht in de samenleving. Die intrinsieke motivatie vormt een krachtig fundament dat vertrouwen én steun verdient.